Openbaar Ministerie

College van Procureurs-Generaal

Voorzitter

Postbus 20305 2500 EH Den Haag

Prins Clauslaan 16
2595 AJ Den Haag
Telefoon +31 (0)70 339 96 00
telefax +31 (0)70 339 98 52

Minister van Veiligheid en Justitie

Onderdeel	Beleid & Strategie
Contactpersoon	
Doorkiesnummer(s)	
E-mail	
Datum	
Ons kenmerk	
Uw kenmerk	
Onderwerp	Advies conceptwetsvoorstel verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen

Geachte heer Opstelten,

Bij brief van 15 mei 2012 heeft u het College van procureurs-generaal gevraagd te adviseren over een conceptwetsvoorstel tot verruiming van de mogelijkheden tot bestrijding van de financieel-economische criminaliteit.

In het wetsvoorstel zijn de volgende voorstellen opgenomen:

- Een aantal strafbaarstellingen wordt geactualiseerd en verruimd. Het gaat daarbij om misbruik van gemeenschapsgeld, witwassen en de strafbaarstellingen inzake ambtelijke corruptie en corruptie in de privésector.
- Aan het zevende lid van artikel 23 Sr wordt een flexibel boeteplafond toegevoegd, zodat in ruimere mate rekening kan worden gehouden met de draagkracht van een onderneming die strafbare feiten pleegt.
- In artikel 6 WED wordt een strafverzwaringsgrond opgenomen voor het stelselmatig plegen van WED-delicten.
- Tot slot wordt ten behoeve van de verbetering van de opsporing van financieel-economische criminaliteit voorgesteld een procedure in te voeren waardoor snel een oordeel van de rechter kan worden verkregen over de inbeslagneming van stukken in het geval geheimhouders zich beroepen op hun verschoningsrecht.

Het College onderstreept het belang van een krachtige en effectieve bestrijding van financieel-economische criminaliteit. Delicten als witwassen en fraude hebben een ondermijnend effect op het

vertrouwen in het economische verkeer, de integriteit van financiële markten, het sociale zekerheidsstelsel en de doelmatige besteding van overheidsgelden. Terecht wordt er in de memorie van toelichting op gewezen dat financieel-economische criminaliteit een negatieve invloed kan hebben op het functioneren van de Nederlandse economie. Het College wijst er daarbij op dat het belang van een effectieve bestrijding van financieel-economische criminaliteit breder is dan nu in de inleiding van de memorie van toelichting wordt geschetst. Het gaat niet alleen om het plegen van financieel-economische delicten. Ook de misdaad die zich bezig houdt met het plegen van min of meer klassieke delicten zoals grootschalige drugssmokkel of mensenhandel profiteert van financieel-economische criminaliteit. De winsten welke met deze vormen van criminaliteit worden behaald moeten immers 'bruikbaar' worden gemaakt, witgewassen, voor gebruik in de bovenwereld. Met name als het gaat om georganiseerde criminaliteit draagt het witwassen van criminele winsten eraan bij dat criminaliteit in stand wordt gehouden en criminelen een economische machtsbasis verwerven. De aanpak van financieel-economische criminaliteit vormt een belangrijke pijler onder de strategie van het openbaar ministerie om de georganiseerde criminaliteit te bestrijden. Naast de opsporing en vervolging van financieel-economische criminaliteit zet het openbaar ministerie daarom krachtig in op interventies die zijn gericht op het achterhalen en afpakken van met criminaliteit verdiend vermogen.

De strategie van het openbaar ministerie voor de bestrijding van georganiseerde criminaliteit beoogt het criminele ondernemersklimaat in Nederland te verslechteren. Maatregelen tegen de georganiseerde misdaad moeten zijn gericht op het verstoren van criminele markten, op het achterhalen van crimineel geld en het opwerpen van belemmeringen voor het gebruik door criminelen van financiële dienstverleners en financiële instituties. Vanuit de visie van het openbaar ministerie op een betekenisvolle bestrijding van de financieel-economische criminaliteit worden de voorstellen door het College voor een belangrijk deel met instemming begroet.

Een flexibel boeteplafond voor rechtspersonen

Het wetsvoorstel introduceert de mogelijkheid voor de rechter om aan een rechtspersoon een geldboete op te leggen die hoger is dan de zesde categorie, teneinde rekening te kunnen houden met de draagkracht van rechtspersonen. Het strafmaximum wordt aan een flexibel boeteplafond gebonden. De rechter kan in plaats van de maximum geldboete van de zesde categorie, een geldboete opleggen die ten hoogste tien procent van de jaaromzet van een onderneming bedraagt. In de memorie van toelichting wordt dit voorstel onderbouwd door er op te wijzen dat voor de hoogte van de boete, naast de ernst van het feit, in het bijzonder ook het profijt dat het delict voor de dader heeft opgeleverd en de draagkracht van de dader relevant zijn.

Het College is het eens met het voorstel om voor rechtspersonen een flexibel boeteplafond te introduceren. De aard en de ernst van sommige gepleegde delicten, zoals grootschalige milieudelicten of zeer ernstige corruptie en omkoping, hebben een grote maatschappelijke impact. Bijvoorbeeld de onrechtmatige verwerking van een vrachtboot waardoor het milieu ernstige schade

wordt toegebracht, of bijvoorbeeld de corruptie die leidt tot het in gevaar brengen van het pensioen van velen. Dat geldt ook voor criminaliteit die een inbreuk maakt op de integriteit van de financiële markten, zoals handel met voorkennis of de manipulatie van de beurskoersen. Deze laatste vormen van criminaliteit vormt een ernstige bedreiging voor het functioneren van onze economie.
Deze delicten brengen derhalve grote maatschappelijke schade met zich mee en gaan gepaard met enorme financiële belangen die in geen verhouding staan tot de hoogte van de thans mogelijke maximale boete. Het College is van oordeel dat door de hoogte van de maximale geldboete te koppelen aan de omzet van een rechtspersoon, het boetestelsel beter wordt toegesneden op de bestrijding van deze vormen van criminaliteit.

Wel meent het College dat het voorstel nog een aantal praktische vragen oproept waar in de memorie van toelichting aandacht moet worden geschonken. Hoe moet het begrip "omzet" worden ingevuld? Volgens de memorie van toelichting is het de bedoeling om de jaaromzet als uitgangspunt te nemen. Het College adviseert om in de bepaling zelf expliciet te stellen dat het de "jaaromzet" betreft. Maar dan nog blijft de vraag 'welke jaaromzet?'. Welk jaar moet in aanmerking worden genomen? Het jaar van het plegen van het delict? Het jaar waarin de vruchten van het plegen van het delict in de jaarcijfers zijn verwerkt, en zo ja, hoe is dat vast te stellen? Het jaar van de berechting? En hoe zit het met (gedeeltelijk) buitenlandse rechtspersonen? Op welke wijze kan het openbaar ministerie de omzet van buitenlandse rechtspersonen bepalen en bewijsbaar aan de rechter voorleggen? Voor de praktijk is het van belang dat de criteria aan de hand waarvan de omzet kan worden bepaald zoveel mogelijk worden geobjectiveerd. Het College adviseert derhalve om aan deze praktische vragen in de memorie van toelichting aandacht te besteden.

Regeling voor toetsing beroep op het verschoningsrecht

Het College heeft met instemming kennis genomen van het feit dat het wetsvoorstel een procedure bevat, op grond waarvan snel uitsluitsel kan worden gegeven over de vraag of stukken van een geheimhouder in beslag kunnen worden genomen. In de memorie van toelichting wordt geconstateerd dat opsporingsonderzoeken door de huidige beklagprocedure ernstig, soms wel meer dan een jaar, kunnen worden vertraagd. Helaas moet het College deze vaststelling bevestigen, in de praktijk komt het regelmatig voor dat beklagprocedures grote vertraging in de voortgang van strafrechtelijke onderzoeken veroorzaken. Het wettelijk regelen van een snelle rechterlijke toetsing van informatie van geheimhouders is voor de praktijk van belang voor een efficiënte, voortvarende en zorgvuldige opsporing en vervolging.

Het College is van oordeel dat de procedure zoals die nu in het wetsvoorstel is opgenomen te beperkt is opgezet. De regeling is een aanvulling op artikel 98, lid, Sv. Deze laatste bepaling schrijft voor dat bij personen met bevoegdheid tot verschoning, als bedoeld bij artikel 218, zonder hun toestemming geen brieven of andere geschriften in beslag worden genomen tot welke hun plicht tot geheimhouding zich uitstrekt. De procedure ziet dus uitsluitend op informatie die (eventueel tijdens een doorzoeking) bij de geheimhouder zelf in beslag wordt genomen. Een doorzoeking of een

inbeslagneming bij een geheimhouder komt echter in de praktijk van de bestrijding van de financieel-economische criminaliteit relatief weinig voor, hooguit een enkele keer per jaar.
De grootste problemen in verband met het verkrijgen en het al dan niet mogen gebruiken van geheimhouderinformatie doen zich voor in de dagelijkse praktijk. In alle gevallen waarin sprake is van verkrijging van informatie van een verdachte of een derde, door inbeslagneming, uitlevering, doorzoeking of simpelweg verstrekken, is het mogelijk dat zich geheimhouderinformatie tussen het materiaal bevindt. Pas in een later stadium, nadat de stukken zijn verkregen, wordt bij een inspectie of een analyse gezien dat bepaalde stukken mogelijk als geheimhouderinformatie moeten worden gekwalificeerd. In een lopend opsporingsonderzoek kan informatie afkomstig van een verschoningsgerechtigde bijvoorbeeld beschikbaar komen in de volgende situaties:

- Fysieke documenten, zoals brieven of andere geschriften, inbeslaggenomen of gevorderd door een rechter-commissaris, een officier van justitie of een opsporingsambtenaar tijdens een woningdoorzoeking, een bedrijfsdoorzoeking of anderszins;
- Vastgelegde of opgeslagen digitale gegevens, vastgelegd of gevorderd door een rechter-commissaris, een officier van justitie of een opsporingsambtenaar tijdens een doorzoeking of anderszins;
- Tapgesprekgegevens, internettapgegevens en andere gegevens die worden verkregen uit afgetapte communicatie en die niet reeds via de bestaande nummerherkenning is uitgefilterd;
- Geheimhouderinformatie, in welke vorm dan ook, die door een derde vrijwillig ter beschikking wordt gesteld van de opsporing. Het gaat hierbij onder andere om informatie die bijvoorbeeld door de aangever, de tipgever, curator, belastingdienst, AFM of DNB wordt verstrekt..

In al deze gevallen is sprake van potentiële geheimhouderinformatie die, na inbeslagneming of vastlegging van digitale gegevens, reeds in het bezit is van het opsporingsteam. Dat is het gevolg van het feit dat bedrijven tegenwoordig veel gebruik maken van notarissen en advocaten bij normale commerciële transacties. De meeste bedrijven archiveren de correspondentie met verschoningsgerechtigden niet als vertrouwelijk, maar bewaren deze stukken gewoon tussen de administratie van de transacties. En hoewel openbaar ministerie, politie en FIOD bij een doorzoeking of een uitlevering van stukken altijd nadrukkelijk aan het bedrijf vragen om geheimhouderstukken apart te houden, blijkt naderhand telkens weer dat zich tussen de inbeslaggenomen stukken desondanks allerlei correspondentie met notarissen en advocaten bevindt. Hetzelfde geldt voor de procedure bij een bevel tot vorderen gegevens ex artikel 126nd Sv. Het komt regelmatig voor dat een hoeveelheid administratieve gegevens wordt verstrekt en dat pas na inventarisatie van de stukken blijkt dat deze gegevens ook potentiële geheimhouderinformatie bevat. Bijvoorbeeld emailberichten van de advocaat aan de verdachte.
Voor al de hierboven genoemde situaties geldt dat de praktijk behoefte heeft aan een snelle rechterlijke toets door de rechter-commissaris, eventueel gevolgd door een beroepsmogelijkheid bij de rechtbank. Dat geldt met name waar het gaat om de bestrijding van financieel-economische criminaliteit. Financiële dienstverleners vormen voor misdaadgroeperingen een onmisbare schakel

in het verkrijgen van toegang tot legale voorzieningen. In het geval van bijvoorbeeld witwassen, vastgoedfraude of fraude met overheidsgelden, vormt het onderzoek naar de administratie de kern van het strafrechtelijk onderzoek. In deze dossiers worden regelmatig documenten van geheimhouders aangetroffen, waarvoor een snelle rechterlijke toets, bij voorkeur door de rechter-commissaris, dringend gewenst is teneinde al te grote vertraging in het strafrechtelijk onderzoek te voorkomen. Op dit moment bestaat geen wettelijke regeling die voorschrijft hoe in deze situatie te handelen en moet worden overgegaan tot onmiddellijke teruggave van de geheimhouderinformatie aan de geheimhouder, tenzij reeds bij globale kennisneming zonder twijfel kan worden vastgesteld dat er geen sprake is van geheimhouderinformatie. Dat maakt een toets of de geheimhouderinformatie tot het bewijs van het strafbare feit zou kunnen dienen onmogelijk.

Het College meent dat de oplossing moet worden gevonden in een algemene bevoegdheid van de rechter-commissaris om op verzoek van de geheimhouder of op vordering van de officier van justitie geheimhouderinformatie te toetsen. In een nieuw artikel 180a Sv zou een met het nu voorgestelde artikel 98a vergelijkbare procedure kunnen worden opgenomen. Artikel 180a zou het laatste artikel zijn van TITEL II van het Tweede Boek, de titel waarin algemene bepalingen betreffende de rechter-commissaris zijn opgenomen. De verlening van een algemene bevoegdheid tot het toetsen van geheimhouderinformatie zou daarin goed passen.

Voor wat betreft de voorgestelde procedure merkt het College het volgende op. In lid 2 wordt voorgeschreven dat de rechter-commissaris niet beslist dan nadat hij de geheimhouder heeft gehoord. Het is echter de officier van justitie die, met de kennis van de overige bevindingen in het onderzoek, bij uitstek de rechter-commissaris kan informeren over de relevantie en context van het document voor het strafrechtelijk onderzoek. Op basis waarvan kan de rechter-commissaris anders beslissen dat bij geheimhouding aan een zwaarderwegend maatschappelijk belang een onevenredig grote schade zou worden toegebracht? Het College acht het daarom van wezenlijk belang dat naast de geheimhouder, ook de officier van justitie de gelegenheid krijgt om de rechter-commissaris te informeren over de betreffende brieven of andere geschriften en adviseert om lid 2 dienovereenkomstig aan te passen.
Voorts meent het College, in het geval de informatie afkomstig is van een geheimhouder, dat in deze procedure ook gelegenheid dient te zijn voor een inbreng van een vertegenwoordiger van de beroepsgroep. Hierbij kan worden gedacht aan de Deken van de Orde van Advocaten of een vertegenwoordiger van de Koninklijke Notariële Broederschap.

Ten slotte merkt het College op dat een belangrijk onderdeel van de strategie van de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit wordt gevormd door de inzet op het afnemen van met criminaliteit verdiend vermogen. Ook in het geval van een strafrechtelijk financieel onderzoek is het zaak dat snel uitsluitsel kan worden verkregen over de status van informatie van geheimhouders. De voorgestelde regeling zal dus ook, via de schakelbepaling van artikel 126d Sv, van toepassing moeten zijn bij het strafrechtelijk financieel onderzoek.

Hoogachtend

Het College van procureurs-generaal

H.J. Bolhaar

Bijlage redactionele opmerkingen

ARTIKEL I

Onderdeel L

Artikel 420ter wordt gewijzigd, in een nieuw tweede lid wordt gekwalificeerd strafbaar gesteld het witwassen in de uitoefening van zijn beroep. Het College adviseert deze bepaling aan te vullen met "... of bedrijf", teneinde mogelijke discussies te vermijden of er in het specifieke geval nu sprake was van de uitoefening van zijn beroep of de uitoefening van zijn bedrijf.

ARTIKEL II

Onderdeel A

In het tweede lid van artikel 98a wordt voorgesteld dat de rechter-commissaris niet beslist alvorens hij de geheimhouder heeft gehoord. Met deze formulering wordt het begrip "geheimhouder" in het Wetboek van Strafvordering geïntroduceerd. Het College meent dat het de voorkeur verdient om dit begrip in het Wetboek van Strafvordering te definiëren.

Onderdeel B

Aan artikel 110 Sv wordt toegevoegd dat het nieuwe artikel 98a van toepassing wordt verklaard. Het College vraagt zich af waarom deze toevoeging niet ook in de artikelen 104, lid 2, 125i en 126d Sv wordt opgenomen, gelet op het feit dat in deze artikelen ook artikel 98 Sv van toepassing wordt verklaard.

Met name artikel 126d Sv, als schakel voor de toepassing van artikel 98 Sv in het Strafrechtelijk Financieel Onderzoek, brengt met zich mee dat het noodzakelijk is om ook artikel 98a van overeenkomstige toepassing te verklaren.

0 BD

Door Reg. ... kopie gezonden

D.W.

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

De minister van Veiligheid en Justitie
mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Directie Strategie en Ontwikkeling

Bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

Correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (070)361 97 23
f (070) 361 97 54

datum	9 augustus 2012
van	Strategie & Ontwikkeling
contactpersoon	
doorkiesnummer	
faxnummer	
e-mail	
ons kenmerk	
uw kenmerk	
onderwerp	Advies concept-wetsvoorstel verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit
bijlage(n)	2

Geachte heer Opstelten,

Bij brief van 15 mei 2012 met opgemeld kenmerk hebt u de Raad voor de rechtspraak (de "**Raad**") verzocht te adviseren over het concept-wetsvoorstel tot Wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de economische delicten met het oog op het vergroten van de mogelijkheden tot opsporing en vervolging, alsmede het voorkomen van financieel-economische criminaliteit (verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit) (het "**Wetsvoorstel**").

Wetsvoorstel
Het Wetsvoorstel bevat onder meer de volgende voorstellen:

- een versnelling van de procedure voor inbeslagneming onder zogenoemde geheimhouders[1], in welk verband wordt beoogd dat de rechter-commissaris dergelijke stukken van een geheimhouder zelf kan inzien. Tegen de beslissing van de rechter-commissaris kan in een spoedprocedure bij de rechtbank bezwaar worden aangetekend. Cassatieberoep is niet langer mogelijk;
- de wettelijke verankering van kostenaftrek bij ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel: alleen kosten die rechtstreeks in verband staan met het strafbare feit en die redelijkerwijs voor aftrek in aanmerking komen, kunnen in mindering worden gebracht bij de bepaling van de hoogte van het voordeel;
- de introductie van een flexibel boeteplafond voor rechtspersonen, op grond waarvan de rechter – in plaats van het wettelijke maximum van een geldboete van de zesde categorie – een boete op kan leggen van ten hoogste tien procent van de jaaromzet;

[1] Bepaalde professionele bijstandverleners met een geheimhoudingsplicht, zoals advocaten, notarissen en artsen.

- een verhoging van de strafbedreigingen en/of verruiming van de strafbaarstellingen van ambtelijke corruptie, corruptie in de private sector, gewoontewitwassen en witwassen in de uitoefening van beroep, en het maken van een gewoonte van het plegen van bepaalde misdrijven.

Gehoord de gerechten, adviseert de Raad als volgt.[2]

Samenvatting Advies

- *Ten aanzien van het voornaamste argument voor het Wetsvoorstel dat de combinatie van hoge winsten en verhoudingsgewijs lage straffen het momenteel aantrekkelijk maakt dergelijke misdrijven te plegen:*
  De Raad acht onderbouwing van deze stelling gewenst, in het bijzonder ten aanzien van de voorstellen ter verhoging van de strafbedreiging.
- *Ten aanzien van het voorstel voor inbeslagneming onder geheimhouders:*
  De Raad onderschrijft op zichzelf de wenselijkheid van een nadere wettelijke regeling en de introductie van een inzagemogelijkheid voor de rechter-commissaris (met name in het geval de geheimhouder zelf ook verdachte is). Dit vergt echter een meer concrete vormgeving en een betere onderbouwing. Daarnaast is voor zo'n principieel onderwerp een adequate rechtsgang geboden en zou de mogelijkheid van cassatieberoep dus niet moeten worden afgeschaft, maar in plaats daarvan alternatieve mogelijkheden moeten worden verkend, bijvoorbeeld een bijzondere voorziening voor deze categorie zaken. De Raad adviseert dit onderdeel niet door te zetten, maar eerst een brede commissie in te stellen die wordt belast met de opdracht met een concreet, afgewogen en goed onderbouwd voorstel te komen.
- *Ten aanzien van het voorstel voor beperking kostenaftrek bij voordeelontneming:*
  De Raad constateert onder meer dat dit voorstel zeer summier is onderbouwd, en vraagt zich af of de voordeelontneming niet wezenlijk een punitief karakter krijgt in plaats van het oorspronkelijk bedoelde reparatoire karakter van de maatregel. Verduidelijking is gewenst.
- *Ten aanzien van het voorstel voor een flexibel boeteplafond:*
  De Raad constateert dat dit voorstel een breuk met het huidige systeem van wettelijk vastgelegde boetemaxima impliceert, die zeer summier is onderbouwd. Nadere onderbouwing is gewenst, waarbij onder meer wordt ingegaan op mogelijke alternatieve wijzen om het hiermee beoogde doel om in bepaalde gevallen hogere boetes op te kunnen leggen te kunnen bereiken, zoals het verhogen van de wettelijke boetemaxima.

---

[2] De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

Advies

1. Algemeen

Het Wetsvoorstel bevat enkele voorstellen van uiteenlopende aard die er alle op zijn gericht de mogelijkheden voor de bestrijding van financieel-economische criminaliteit te verruimen. Enkele van deze voorstellen impliceren een ingrijpende wijziging ten opzichte van de huidige praktijk, zoals de voorgestelde nieuwe procedure voor inbeslagneming onder professionele geheimhouders. Hierop wordt hieronder nader ingegaan. Het voornaamste argument dat in de Memorie van Toelichting ("**MvT**") voor deze voorstellen wordt gegeven, is de stelling dat de combinatie van hoge winsten en verhoudingsgewijs lage straffen het aantrekkelijk maakt om dergelijke misdrijven te plegen. De Raad constateert dat deze stelling niet gedocumenteerd is, en acht voor een goed begrip van het wetsvoorstel en een juiste weging van de voorstellen een onderbouwing van deze stelling gewenst, temeer gelet op het ingrijpende karakter van enkele voorstellen. Daarbij zou onder andere moeten worden ingegaan op de huidige straftoemetingspraktijk en op de veronderstelde afschrikwekkende werking van hogere wettelijke strafmaxima (waarbij zeker ook de notie van de pakkans – een begrip dat in de MvT geheel ontbreekt – zou moeten worden betrokken).

2. Inbeslagneming onder geheimhouders

Dit onderdeel van het Wetsvoorstel geeft vanwege de ingrijpende en principiële strekking ervan de Raad aanleiding voor een uitgebreidere beschouwing dan gebruikelijk.

Verschoningsrecht

Zoals bekend, komt bepaalde professionele bijstandverleners met een geheimhoudingsplicht ("geheimhouders") verschoningsrecht toe, op grond waarvan zij in een (straf)procedure in beginsel niet hoeven te verklaren over feiten en omstandigheden die zij in hun hoedanigheid van geheimhouder te weten zijn gekomen. Het achterliggende maatschappelijk belang daarvan is dat een ieder zich vrij tot een geheimhouder moet kunnen wenden, zonder vrees voor openbaarmaking van wat besproken is. De vraag naar de reikwijdte van het verschoningsrecht van geheimhouders is in de praktijk van de strafrechtspleging regelmatig aan de orde, bijvoorbeeld in het geval politie en openbaar ministerie inzage wensen in gegevens die vallen onder het beroepsgeheim van (met name) een advocaat of notaris.

Huidige praktijk van inbeslagneming van geheimhouderstukken

De huidige praktijk van inbeslagneming van geheimhouderstukken is grotendeels gebaseerd op een tamelijk summiere bepaling in de wet (artikel 98 Sv), die regelt dat bij personen met verschoningsrecht geen stukken (brieven of andere geschriften) in beslag genomen mogen worden voorzover de geheimhoudingsplicht zich tot die stukken uitstrekt. Het tweede lid van dit artikel bepaalt dat een doorzoeking alleen plaats kan vinden zonder schending van de geheimhoudingsplicht en zich niet uitstrekt tot andere stukken dan die welke het voorwerp van het strafbare feit uitmaken ("*corpora delicti*") of tot het begaan daarvan gediend hebben ("*instrumenta delicti*"). Deze praktijk heeft verder op

basis van jurisprudentie van de Hoge Raad concreet vorm gekregen, en kent – kort gezegd – de volgende kenmerken:

- Een doorzoeking van het kantoor van de geheimhouder vindt in beginsel plaats onder leiding van de rechter-commissaris en in bijzijn van de deken van de orde van advocaten, respectievelijk de voorzitter van de ring van notarissen.
- Het verschoningsrecht is niet absoluut, maar moet onder omstandigheden worden afgewogen tegen andere belangen. Het uitgangspunt van de wetgever, te weten dat de belangen die met de professionele geheimhouding gediend zijn in beginsel prevaleren boven het belang van de waarheidsvinding, wordt in de jurisprudentie vrij strikt gevolgd: er moet sprake zijn van zeer uitzonderlijke omstandigheden wil het belang van de waarheidsvinding prevaleren.
- De beantwoording van de belangrijke vragen of stukken onder het verschoningsrecht vallen en of deze tot de *corpora* en *instrumenta delicti* kunnen worden gerekend, wordt in beginsel aan de geheimhouder zelf overgelaten. Als deze de eerste vraag bevestigend en de tweede ontkennend beantwoordt, wordt dit standpunt geëerbiedigd, tenzij er redelijkerwijze geen twijfel over kan bestaan dat dit standpunt onjuist is.
- Indien de rechter-commissaris oordeelt dat de betreffende stukken in beslag kunnen worden genomen, worden deze doorgaans niet ter beschikking van de officier van justitie gesteld, maar verzegeld in afwachting van de uitkomst van de beklag- en cassatieprocedure. Hiermee wordt voorkomen dat tussentijdse, achteraf als onrechtmatig beoordeelde, kennisneming van de inhoud van stukken gevolgen heeft voor de rechtmatigheid van de bewijsverzameling in de strafzaak. Dit betekent dat het meer dan een jaar kan duren voordat duidelijkheid ontstaat.

Knelpunten

In de praktijk doen zich bij deze procedure soms knelpunten voor. Een soepel verloop ervan is grotendeels afhankelijk van de medewerking van betrokkenen. Met name in de gevallen waarin de geheimhouder zelf als verdachte is aangemerkt, kan de procedure uiterst moeizaam verlopen en lang duren. In die gevallen bestaat bij de geheimhouder doorgaans grote terughoudendheid ten aanzien van het doen van uitspraken over de vraag of het verschoningsrecht van toepassing is. Deze groep is logischerwijs ook terughoudend om te bevestigen dat bepaalde stukken tot de *corpora* en *instrumenta delicti* kunnen worden gerekend. Zij zouden daarmee immers mogelijk bijdragen aan hun eigen veroordeling. Ook in zaken waarin de geheimhouder zelf geen verdachte is, verloopt de procedure echter soms moeizaam. In veel gevallen blijkt het namelijk ook voor deze groep niet eenvoudig de hiervoor genoemde vragen te beantwoorden, maar dan meestal omdat betrokkenen niet weten waarop het opsporingsonderzoek is gericht en wat de bevindingen daarvan tot dan toe zijn. Datzelfde geldt voor bemoeienis van bijvoorbeeld de deken van de orde van advocaten die om advies gevraagd kan worden: ook hij kent het strafdossier in beginsel niet. Tot slot zijn ook deze geheimhouders in de praktijk terughoudend om te bevestigen dat bepaalde stukken tot de *corpora* en *instrumenta delicti* kunnen worden gerekend, aangezien zij daarmee wellicht zouden aangeven mogelijk een fout te hebben gemaakt, waarbij eventuele tuchtrechtelijke acties van (voormalig) cliënten mogelijk ook een rol spelen.

Wetsvoorstel

Doordat de huidige werkwijze leidt tot vertraging van - doorgaans grote – opsporingsonderzoeken heeft de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie in 2011 aan de Tweede Kamer toegezegd te onderzoeken

op welke wijze kan worden voorzien in een aparte beroepsprocedure voor beoordeling van de toepasselijkheid van het verschoningsrecht in het Wetboek van Strafvordering, die aanzienlijk minder tijd kost.[3] Onderhavig voorstel vormt daarvan volgens de MvT het resultaat, en behelst een nieuwe regeling (in de vorm van een nieuw artikel 98a Sv) waarmee, hoewel dat niet met zoveel woorden in de wettekst staat, wordt beoogd dat de rechter-commissaris stukken van een geheimhouder zelf kan inzien teneinde te beoordelen of "*bij* (blijvende) *geheimhouding van deze stukken een zwaarderwegend maatschappelijk belang een onevenredig grote schade zou worden toegebracht*". Indien hij tot dit oordeel komt, kunnen de stukken in beslag worden genomen. De invulling van deze bepaling in concrete gevallen wordt aan de rechter gelaten, waarmee "*wordt gewaarborgd dat alle omstandigheden van het geval bij de afweging in een zaak kunnen worden betrokken*" en er "*volop ruimte voor rechtsontwikkeling*" blijft "*waarbij het goede functioneren van de bepaling gebaat is*". Tegen de beslissing van de rechter-commissaris kan in een spoedprocedure bij de rechtbank bezwaar worden aangetekend. Cassatieberoep is niet langer mogelijk.

Standpunt Raad

De Raad is – ook los van het Wetsvoorstel – van mening dat een voor de maatschappelijke verhoudingen zo belangrijk en principieel onderwerp als de procedure van inbeslagneming van stukken die mogelijk vallen onder het verschoningsrecht van een geheimhouder[4] niet slechts op basis van jurisprudentie maar op basis van een heldere wettelijke regeling verloopt. Daarnaast merkt de Raad op dat – in het licht van de hiervoor geschetste knelpunten – in de praktijk in sommige gevallen behoefte bestaat aan de mogelijkheid dat de rechter-commissaris vermeende geheimhouderstukken kan inzien. De wenselijkheid van zowel een nadere wettelijke regeling van deze materie als de introductie van een inzagemogelijkheid voor de rechter-commissaris, met name ingeval de geheimhouder zelf ook verdachte is, wordt dan ook door de Raad op zichzelf onderschreven. Een dergelijke regeling vergt echter a.) een meer concrete vormgeving, b.) een betere onderbouwing dan nu in de MvT tot uitdrukking komt, en c.) een adequate rechtsgang.

Ad a.) Meer concrete vormgeving

Een ingrijpende bepaling als de mogelijkheid dat de rechter-commissaris inzage krijgt in mogelijke geheimhouderstukken dient in de wettekst zelf te worden opgenomen en niet slechts uit de toelichting te moeten worden afgeleid. Daarnaast is het de vraag of de mogelijkheid van genoemde belangenafweging bijdraagt aan een snellere procedure.

Ad b.) Betere onderbouwing

In de onderbouwing zou een systematische benoeming en afweging moeten plaatsvinden van:

- de betrokken belangen;
- de betekenis van het voorstel in relatie tot de huidige jurisprudentie en daarop gebaseerde praktijk;
- de voor- en nadelen van het voorstel ten opzichte van eventuele alternatieven;

---

[3] Kamerstukken II 2010/11, 32 250, nr. 12.

[4] Waarbij ten overvloede wordt opgemerkt dat dit onderwerp niet is beperkt tot de financieel-economische wereld maar zich ook uitstrekt naar bijvoorbeeld de gezondheidszorg.

- de mogelijke gevolgen van een beroep op schending van de geheimhoudersregeling voor de betreffende strafzaak.

Een toelichting op de bovenstaande punten wordt in de MvT node gemist. Op het belang van het verschoningsrecht wordt in de MvT niet ingegaan. Mede daarom lijkt het voorstel eenzijdig ingegeven vanuit het belang van de opsporing/waarheidsvinding. Bij gebrek aan een verslag van het eerder aan de Tweede Kamer toegezegde onderzoek wordt ook niet duidelijk waarom het voorstel uit dit onderzoek zou volgen.

Ad c.) Adequate rechtsgang
Gegeven het grote maatschappelijke belang en het principiële karakter van het verschoningsrecht, en in het belang van de rechtsontwikkeling, is een adequate rechtsgang geboden. Niet valt in te zien waarom de beoogde versnelling van opsporingsonderzoeken niet ook op een andere wijze zou kunnen worden bereikt dan door het afschaffen van cassatieberoep. De Raad adviseert daarom om de mogelijkheid van cassatieberoep niet af te schaffen maar in plaats daarvan alternatieve mogelijkheden te verkennen, bijvoorbeeld een bijzondere voorziening voor deze categorie zaken.

Conclusie
De Raad onderschrijft op zichzelf de wenselijkheid van een nadere wettelijke regeling van deze materie en een inzagemogelijkheid voor de rechter-commissaris. Dit vergt echter een meer concrete vormgeving en een bredere en grondiger beschouwing. De Raad adviseert daarom dit onderdeel van het Wetsvoorstel vooralsnog niet door te zetten, maar eerst een brede commissie in te stellen die wordt belast met de opdracht met een concreet, afgewogen en goed onderbouwd voorstel te komen, waarin onder meer is voorzien in een adequate rechtsgang. Uiteraard is de Rechtspraak bereid om hierover mee te denken. Vooruitlopend daarop is in bijlage 1 alvast een korte schets opgenomen van een mogelijke procedure inzake de inbeslagneming bij geheimhouders die tevens verdachte zijn.

3. Kostenaftrek in ontnemingszaken
Met het nieuwe lid 8 van artikel 36e Wetboek van Strafrecht wordt beoogd een beperking aan te brengen in de kosten die in mindering kunnen worden gebracht op het behaalde wederrechtelijk verkregen voordeel. Uit de MvT volgt dat de aftrek van kosten zich zou moeten beperken tot bijzondere gevallen waarin de redelijkheid dit gebiedt (p. 10). In bijna alle gevallen zal sprake zijn van eigen schuld: de verdachte (bedoeld zal zijn: de veroordeelde) nam bewust een risico door zijn geld te investeren in illegale activiteiten. Kosten die handelen betreffen dat op zichzelf reeds het strafbare feit behelst, komen niet voor aftrek in aanmerking. Dat geldt eveneens voor kosten in verband met voorwerpen die in aanmerking komen voor onttrekking aan het verkeer of verbeurdverklaring, zoals (volgens de MvT) lampen voor een hennepplantage.

De Raad constateert dat deze wetswijziging zeer summier is onderbouwd. De Raad vraagt zich daarnaast af of de voordeelontneming met de voorgestelde wijziging en het gegeven voorbeeld van wat de wetgever onredelijk vindt, niet wezenlijk (nog meer) een ander (namelijk punitief) karakter krijgt dan oorspronkelijk bedoeld (namelijk reparatoir). Zo is in het in de MvT gegeven voorbeeld de grond waarop de kosten niet in aanmerking zouden moeten worden gelegen in de strafbaarheid van het gedrag. Voor dit gedrag is aan de betrokkene nu juist reeds een straf opgelegd.

In de MvT wordt bovendien niet verwezen naar de huidige wetgeving en daaraan ten grondslag liggende uitgangspunten. Zo moet in de huidige situatie bij de bepaling van de hoogte van het wederrechtelijk verkregen voordeel - vanwege het reparatoire karakter van de maatregel - worden uitgegaan van het voordeel dat de veroordeelde in de concrete omstandigheden van het geval daadwerkelijk heeft gehad. Bij de bepaling van de hoogte van het wederrechtelijk verkregen voordeel kunnen slechts de kosten die in directe relatie staan tot het delict gelden als kosten die voor aftrek in aanmerking komen. De wetgever heeft de rechter grote vrijheid gelaten of en zo ja in welke mate hij rekening wil houden met zodanige kosten.[5] De vraag is hoe de voorgestelde wijziging zich verhoudt tot deze uitgangspunten.

De Raad wijst in dit verband ook op het (recent) door de wetgever ingenomen standpunt in het kader van de Wet verruiming voordeelontneming (Stb. 2011, 171). De wetgever merkte in dat verband op dat het niet rechtvaardig zou zijn als bij de schatting van wederrechtelijk verkregen voordeel de waarde van voorwerpen wordt betrokken die al aan de Staat toebehoren of op korte termijn door verbeurdverklaring ten behoeve van de Staat komen. Omdat deze situatie zich onder de oude regeling ook al kon voordoen gaf de wetgever toen aan er vertrouwen in te hebben dat in de rechtspraktijk zal worden voorkomen dat de veroordeelde door een combinatie van verbeurdverklaring en ontneming onevenredig zal worden getroffen.[6] De MvT verdient met oog hierop verduidelijking.

De Raad adviseert de MvT op de hiervoor genoemde punten aan te vullen.

4. Flexibel boeteplafond

De Raad constateert dat dit voorstel een breuk met het huidige systeem van wettelijk vastgelegde boetemaxima impliceert, die zeer summier is onderbouwd. Nadere onderbouwing is gewenst, waarbij onder meer wordt ingegaan op mogelijke alternatieve wijzen om het hiermee beoogde doel om in bepaalde gevallen hogere boetes op te kunnen leggen te kunnen bereiken, zoals het verhogen van de wettelijke boetemaxima.

5. Verhoging strafbedreiging

Als gezegd is het voornaamste argument dat MvT voor de voorstellen in het Wetsvoorstel wordt gegeven, de stelling dat de combinatie van hoge winsten en verhoudingsgewijs lage straffen het aantrekkelijk maakt om deze misdrijven te plegen, en is nadere onderbouwing op dit punt gewenst. Dit geldt uiteraard zeker voor de voorstellen die zien op een hogere wettelijke strafbedreiging.

---

[5] Vgl. Kamerstukken II 1991-1992, 21 504, nr. 3, blz. 16; HR 8 juli 1998, NJ 1998, 841 en HR 30 oktober 2001, NJ 2002, 124.
[6] Eerste Kamer, vergaderjaar 2010–2011, 32 194, C, p. 8.

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

Werklastgevolgen
Het Wetsvoorstel heeft geen noemenswaardige werklastgevolgen voor de rechtspraak.

Slot
Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het uiteindelijke Wetsvoorstel, stelt de Raad het op prijs als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het Staatsblad.

Hoogachtend,

Voorzitter van de Raad voor de rechtspraak

Bijlage 1: Schets van een mogelijke procedure inzake inbeslagneming bij geheimhouder/verdachte

Vooruitlopend op een nadere uitwerking van een voorstel zou een procedure ten aanzien van de inbeslagneming van geheimhouders die tevens verdachte zijn er op hoofdlijnen als volgt uit kunnen zien:

a. De doorzoeking bij geheimhouders dient – indien het verschoningsrecht van de geheimhouder een rol kan spelen, – te allen tijde door de rechter-commissaris plaats te vinden.
b. De rechter-commissaris maakt, indien geheimhouder als verdachte is aangemerkt, de beoordeling gezien de stukken en de digitale gegevens en gehoord de geheimhouder, de vertegenwoordiger van de beroepsgroep en de officier van justitie.
c. De rechter-commissaris heeft inzage in de stukken en gegevens maar de officier van justitie en de opsporingsambtenaren niet.
d. De rechter-commissaris bewaart de geheimhouding totdat definitief is beslist op het bezwaar en het cassatieberoep tegen de doorbreking van de geheimhouding.
e. De procedure bij raadkamer en Hoge Raad is binnen enkele maanden afgerond.

Bijlage 2: Opmerkingen van redactionele aard

- Artikel I, onderdeel C (art. 23 lid 7 Sr): "omzet van de rechtspersoon": het verdient aanbeveling in de wettekst te verduidelijken dat het gaat om de jaaromzet (MvT p. 8).
- Artikel I, onderdeel L (art. 420ter lid 2 Sr): "in de uitoefening van zijn beroep", toevoegen "(...) **of bedrijf**".
- MvT, p. 12, eerste alinea, laatste zin: "(...) doe komt te oordelen over het artikel 552a Sv (...)" moet zijn "die komt te oordelen over het **beklag op grond van** artikel 552a Sv (...)".

0 BD

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

De minister van Veiligheid en Justitie
mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Directie Strategie en Ontwikkeling

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (070) 361 97 23
f (070) 361 97 15

www.rechtspraak.nl

datum 14 november 2012
van Strategie & Ontwikkeling
contactpersoon
doorkiesnummer
e-mail
ons kenmerk
onderwerp Nader advies conceptwetsvoorstel verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit

Geachte heer Opstelten,

Bij ambtelijke e-mail van 10 oktober 2012 van de Directie Wetgeving van uw ministerie is de Raad voor de rechtspraak (de "**Raad**") verzocht te reageren op een voorgenomen aanpassing van het conceptwetsvoorstel tot Wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de economische delicten met het oog op het vergroten van de mogelijkheden tot opsporing, vervolging, alsmede het voorkomen van financieel-economische criminaliteit (verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit) (het "**Wetsvoorstel**"). Gezien de aard en de strekking van die aanpassing wenst de Raad door middel van een nader formeel advies zijn standpunt aan u te laten weten.

De voorgenomen aanpassing van het Wetsvoorstel
De voorgenomen aanpassing van het Wetsvoorstel (de "aanpassing") is opgesteld naar aanleiding van het onderdeel van het advies van de Raad over het Wetsvoorstel van 9 augustus jl. dat ziet op de door de wetgever beoogde versnelling van de procedure voor inbeslagneming van zogeheten geheimhoudersstukken. In dit advies heeft de Raad op dit punt onder meer aangegeven dat, gegeven het grote maatschappelijke belang en het principiële karakter van het verschoningsrecht, en in het belang van de rechtsontwikkeling, een adequate rechtsgang is geboden. Ook heeft de Raad aangegeven dat niet valt in te zien waarom de beoogde versnelling van opsporingsonderzoeken niet ook op een andere wijze zou kunnen worden bereikt dan door de voorgestelde afschaffing van de mogelijkheid tot het instellen van cassatieberoep. Geadviseerd werd daarom de huidige cassatiemogelijkheid niet af te schaffen maar in plaats daarvan alternatieve mogelijkheden tot versnelling te verkennen, bijvoorbeeld een bijzondere voorziening voor deze categorie zaken.

De aanpassing betreft een alternatief voorstel voor artikel 98 Sv, waarmee dit artikel als volgt wordt gewijzigd:

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

1. Aan het eerste lid wordt een volzin toegevoegd, luidende: Ter zake is de rechter-commissaris bij uitsluiting bevoegd.
2. Onder vernummering van het tweede lid tot het vierde lid, worden na het eerste lid twee leden ingevoegd, luidende:

> *2. Tegen de beschikking van de rechter-commissaris staat voor de officier van justitie binnen veertien dagen na de dagtekening van de beschikking en voor de persoon met bevoegdheid tot verschoning binnen veertien dagen na de betekening daarvan hoger beroep open bij het gerecht in feitelijke aanleg waarvoor de zaak wordt vervolgd. Het gerecht beslist binnen eenentwintig dagen.*
> *3. Het openbaar ministerie kan binnen veertien dagen na de dagtekening van de beschikking beroep in cassatie instellen bij de Hoge Raad en de persoon met bevoegdheid tot verschoning binnen veertien dagen na de betekening van de beschikking. Artikel 447, tweede tot en met vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing. De Hoge Raad beslist binnen negentig dagen na instelling van het beroep in cassatie."*

Advies
Gehoord de gerechten, adviseert de Raad als volgt.[1]
De Raad heeft met instemming van de aanpassing kennisgenomen. Ten overvloede merkt de Raad op dat dit onverlet laat de overige opmerkingen die in het eerdere advies zijn gemaakt.

Werklastgevolgen
De aanpassing brengt geen verandering in de in het eerdere advies gemaakte inschatting dat het Wetsvoorstel geen noemenswaardige werklastgevolgen voor de rechtspraak heeft.

Slot
Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op andere belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren.

Hoogachtend,

Voorzitter

---

[1] De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

NEDERLANDSE
VERENIGING
VOOR RECHTSPRAAK

0 BD

De Minister van Veiligheid en Justitie
Mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Datum
29 juni 2012

Kenmerk

Uw kenmerk

Onderwerp
Concept-wetsvoorstel verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit

Geachte heer Opstelten,

Bij brief van 15 mei 2012, met kenmerk 247904, heeft u de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) advies gevraagd over het conceptwetsvoorstel tot verruiming van de mogelijkheden van de bestrijding van financieel-economische criminaliteit. Dit advies is voorbereid door leden van de NVvR en vastgesteld door de wetenschappelijke commissie van de NVvR.

1. Aard en strekking

Volgens de memorie van toelichting voorziet het wetsvoorstel in het vergroten van de mogelijkheden tot opsporing en vervolging, alsmede het voorkomen van financieel-economische criminaliteit. Voorgesteld wordt om een flexibel boeteplafond in te voeren, zodat rekening kan worden gehouden met het profijt in relatie tot de draagkracht van ondernemingen die strafbare feiten plegen. Daarnaast beoogt het wetsvoorstel een aantal op de bestrijding van financieel-economische criminaliteit toegesneden strafbaarstellingen te verruimen en te actualiseren. Tevens wordt voorgesteld een strafverzwaringsgrond in te voeren die is gericht op het bestrijden van het stelselmatig plegen van misdrijven in de sfeer van de Wet op de economische delicten. Tenslotte beoogt het wetsvoorstel de mogelijkheden tot opsporing van financieel-economische criminaliteit te verbeteren door het invoeren van een snellere procedure om te oordelen over de inbeslagneming van stukken, wanneer door onder andere advocaten en notarissen een beroep wordt gedaan op hun verschoningsrecht.

2. Algemeen

Allereerst wenst de NVvR op te merken dat zij vraagtekens zet bij de aanname dat strafverzwarende regels als effect zullen sorteren dat er meer afschrikwekkende werking daarvan uitgaat en dat er daardoor criminaliteit afneemt en de samenleving veiliger wordt. In dit verband verwijzen wij naar de praktijk in sommige landen waar relatief hoge straffen en sancties gelden. Het leggen van dergelijke verbanden behoeft naar de mening van de NVvR grondige en zorgvuldige bestudering en motivering.

Het valt op dat de overwegingen die in de memorie van toelichting worden gewijd aan nut en noodzaak van dit wetsvoorstel zeer globaal zijn. Gesteld wordt, zonder enige verwijzing naar wetenschappelijke onderzoeken of naar praktijkvoorbeelden, dat de huidige strafbaarstellingen en strafbedreigingen te weinig afschrikwekkende werking zouden hebben. Daders zouden zich niet laten ontmoedigen door "het vooruitzicht van een (voorwaardelijke) vrijheidsstraf van korte duur". Ondernemingen zouden dermate kapitaalkrachtig zijn dat "zij zich niet laten afschrikken door een boete waarvan het maximumbedrag vele malen geringer is dan de winst die zij met overtreding van de wet kunnen behalen". Deze zinsneden suggereren dat de rechter naar geldend recht slechts korte vrijheidsstraffen zou kunnen opleggen. De NVvR is van mening dat deze suggestie onjuist is, zeker wanneer men in aanmerking neemt dat opzettelijk begane economische delicten deels met een maximum van 6 jaar gevangenisstraf zijn bedreigd, en in geval van grootschalige fraude in de regel ook commune en fiscale misdrijven worden begaan die voorzien zijn van forse strafmaxima. Wat de rechtspersonen betreft gaat de toelichting eraan voorbij dat de geldboete kan worden gecombineerd met de ontnemingsmaatregel, die – hoewel geen straf maar een maatregel, waarover hieronder meer – stellig een aanzienlijke afschrikwekkende werking heeft. De NVvR is van mening dat, voorzover de voorgestelde wijzigingen zijn bedoeld om Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen, daarmee kan worden ingestemd (witwassen en ambtelijke en niet-ambtelijke corruptie), met dien verstande dat het onwenselijk voorkomt dat geldboeteplafonds aanzienlijk worden verhoogd met het oogmerk om aldus via de boete voordeel af te romen. Naar de mening van de NVvR wordt daarmee het principiële onderscheid tussen het punitieve karakter van de boete als straf, en de voordeelontneming als maatregel te zeer veronachtzaamd.
Als de keuze van de wetgever ligt bij het invoeren van meer punitieve reactie, is de NVvR van mening dat het opleggen van een zogenaamde 'afroomboete', die vooral dient als straf ter vergelding en ter afschrikking zonder nauwkeurige vaststelling van behaald voordeel, een meer geëigende reactie is dan het op de voorgestelde wijze inzetten van een maatregel, gelet op het bedoelde reparatoire karakter van een maatregel.

Na deze algemene kanttekeningen wordt ingegaan op een tweetal onderdelen van het wetsvoorstel die naar het oordeel van de NNR in het bijzonder kritische aandacht verdienen.

3. Beperking aftrek kosten bij ontneming

Met juistheid stelt de memorie van toelichting dat de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (een maatregel, geen punitieve maar een reparatoire sanctie) ten doel heeft de vermogenspositie van de veroordeelde terug te brengen tot die voorafgaand aan het plegen van de strafbare feiten. Dat is inderdaad de "essentie van de maatregel". Dit impliceert dat alleen dat voordeel dat daadwerkelijk is genoten voor ontneming in aanmerking komt. Om die reden kunnen kosten worden afgetrokken die de veroordeelde heeft gemaakt om het voordeel te genereren. Blijkens de jke en genuanceerde rechtspraak komen uiteraard niet alle soorten kosten voor aftrek in aanmerking. Dat geldt bijvoorbeeld wel voor betaalde rekeningen aan de energiemaatschappij bij een wietplantage, maar niet voor de aanschaf van wapens ter voorkoming van een ripdeal. De rechtspraak is in staat gebleken de ruimte die haar door de wetgever op dit punt is gelaten op een verantwoorde en aanvaardbare wijze in te vullen.
Het concept-wetsvoorstel komt nu met een nieuw artikellid art. 36e, achtste lid, dat als volgt luidt:
"De rechter kan bij de bepaling van de hoogte van het voordeel kosten in mindering brengen die rechtstreeks in verband staan met de strafbare feiten, bedoeld in het eerste tot en met derde lid, en die redelijkerwijze voor aftrek in aanmerking komen". Deze formulering kan worden opgevat als een codificatie van voormelde, genuanceerde rechtspraak. Zij perkt de rechterlijke vrijheid op geen enkele wijze in. Het merkwaardige is evenwel, dat de memorie van toelichting in een heel andere richting wijst. Allereerst omdat in het hoofdje van paragraaf 5 wordt gesproken van 'beperking' van de aftrekmogelijkheden, wat doet

vermoeden dat de wetgever niet tevreden is met de huidige rechtspraak. Verder luidt het in de tekst zelf onder meer: "Voorgesteld wordt de aftrek van kosten wettelijk te normeren, en de nadruk te leggen op het uitzonderlijke karakter van de kostenaftrek. De NVvR is van mening dat aftrek van kosten zich dient te beperken tot bijzondere gevallen waarin de redelijkheid dit gebiedt. In bijna alle gevallen zal immers sprake zijn van eigen schuld: de verdachte nam bewust een risico door zijn geld te investeren in illegale activiteiten. Betreffen de kosten handelen dat op zichzelf reeds het plegen van strafbare feiten behelst, dan verbiedt de redelijkheid zelfs aftrek. Hetzelfde geldt voor kosten in verband met voorwerpen die in aanmerking komen voor onttrekking aan het verkeer of verbeurdverklaring – zoals lampen voor een henneplantage". Naar de mening van de NVvR wordt hier aan het begrip 'redelijkheid' wel een zeer beperkte inhoud gegeven. Volgens de BOOM-berekeningswijze komen de kweekkosten van een wietplantage voor aftrek in aanmerking, en de rechtspraak is die benadering gevolgd. Is dat onredelijk? Wanneer die vraag bevestigend wordt beantwoord, betekent dat intussen wel – en dat is volgens de NVvR een principieel bezwaar – dat het reparatoire karakter van de ontnemingsmaatregel wordt verlaten en dat de sanctie een duidelijk punitief karakter krijgt. In feite wordt een extra vermogenssanctie ingevoerd, waaraan het bezwaar van 'dubbel pakken' kleeft. De NVvR is van mening dat dit niet billijk is.

4. Het verschoningsrecht

Het voorstel beoogt niet te tornen aan de omlijning van het verschoningsrecht van de uitoefenaars van bepaalde ambten en beroepen, zoals de advocatuur en het notariaat, zoals dat door de wetgever is neergelegd in art. 218 WvSv en door de Europese en nationale rechter is uitgelegd. Van belang is steeds weer te beklemtonen dat het verschoningsrecht het algemeen belang dient: een ieder moet zich tot bijvoorbeeld een advocaat kunnen wenden zonder de vrees te moeten koesteren dat datgene wat hij de advocaat in de uitoefening van diens beroep toevertrouwt door deze hulpverlener later op grond van een desbetreffende wettelijke plicht in rechte openbaar gemaakt zal worden. Slechts in zeer uitzonderlijke gevallen lijdt die regel uitzondering. Dat is bijvoorbeeld het geval bij een ernstige verdenking dat de advocaat "partner in crime' is. De Hoge Raad heeft de vingerwijzing gegeven dat bij de inbeslagneming op een advocatenkantoor de deken aanwezig moet zijn. Daarmee wordt in de regel al voorkomen dat geheimhouderstukken zoals correspondentie met de cliënt in beslag worden genomen. Gaat het om doorzoekingen bij de cliënt, bijvoorbeeld een rechtspersoon in een fraudezaak, dan wordt de procedure gevolgd die in de memorie van toelichting wordt geschetst (verzegeling door de rechter-commissaris gevolgd door een beklagprocedure, met de mogelijkheid van beroep in cassatie. Hier gelden ook de genoemde wettelijke en jurisprudentiële criteria. De minister wil deze procedure bekorten door de rechter-commissaris te laten beslissen, met een spoedberoep op de raadkamer van de rechtbank. Cassatie wordt uitgesloten. Ook hier geldt weer dat zonder specifieke, getalsmatige onderbouwing wordt gesteld dat deze procedure voor veel vertraging zorgt en dat daardoor een effectieve opsporing wordt geschaad. Zwaarder weegt de overweging dat afbreuk wordt gedaan aan de kwaliteit van de rechtsbescherming in een zeer principiële kwestie, terwijl de noodzaak daarvan onvoldoende is onderbouwd en onvoldoende aannemelijk is. De NVvR adviseert de Minister van dit onderdeel van het wetsvoorstel af te zien, dan wel een degelijke onderbouwing van de noodzaak te geven.

Het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak,
Namens deze de Wetenschappelijke Commissie,

J. Silvis
voorzitter

0 BD

KNB
Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

mr. I.W. Opstelten
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Uw kenmerk:
Ons kenmerk:
Doorkiesnr.: (070) 3307
Betreft: concept-wetsvoorstel verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit

Den Haag, 12 juli 2012

Geachte heer Opstelten,

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) maakt graag van de gelegenheid gebruik te reageren op het concept-wetsvoorstel tot Wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de economische delicten met het oog op het vergroten van de mogelijkheden tot opsporing en vervolging, alsmede het voorkomen van financieel-economische criminaliteit (verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit).

De KNB kan zich in algemene zin verenigen met het doel en de strekking van het wetsvoorstel. Zij heeft slechts moeite met één onderdeel van het wetsvoorstel, te weten de afschaffing van het cassatieberoep tegen de beschikking van de raadkamer in beklagzaken. De KNB is het eens met de stelling dat de huidige cassatieprocedure vaak (te) lang duurt. Maar het cassatieberoep kan om redenen van de rechtseenheid die de Hoge Raad brengt niet gemist worden. De KNB hecht zeer aan de instandhouding van het cassatieberoep omwille van de rechtseenheid die alleen door handhaving van het cassatieberoep gewaarborgd kan blijven. Zij raadt aan de mogelijkheid te onderzoeken om de cassatieprocedure te bekorten zodat op die manier het tijdsprobleem opgelost kan worden.

Verder nog een enkele tekstuele opmerking: in de derde alinea onder paragraaf 2.4 worden notarissen naar wij aannemen per abuis niet genoemd. Zij vervullen eveneens de rol van poortwachter en zouden dus nog toegevoegd moeten worden. Er zijn nog enkele kleine verschrijvingen die ongetwijfeld nog gecorrigeerd zullen worden.

Hoogachtend,

bestuurslid KNB

Spui 184
2511 BW Den Haag

Postbus 16020
2500 BA Den Haag
ING 125185

t. (070) 330 71 11
f. (070) 360 28 61
IBAN NL25 INGB 0000 1251 85

www.knb.nl
KvK Den Haag nr. 50179705
btw nr. NL 0023.09.592.B.01

Belastingdienst

0 BD

Postbus 19266 3501 DG UTRECHT

Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directie Wetgeving

Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

FIOD
Management

Telefoon 030 295 76 00
Telefax 030 295 78 50

Doorkiesnummer

Datum
10 juli 2012

Uw kenmerk
Uw brief van 15 mei 2012

Kenmerk

Betreft
Reactie Platform BOD-en op concept-wetsvoorstel verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit

Naar aanleiding van uw bovenvermelde brief maak ik, namens de leden van het Platform BOD-en, graag van de gelegenheid gebruik een reactie te geven op het toegezonden concept-wetsvoorstel verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit.

Uit onze interne consultatieronde komt naar voren dat wij in algemene zin de doelstelling van dit wetsvoorstel onderschrijven en met de daarbij gekozen uitwerking kunnen instemmen. Met dit concept-wetsvoorstel worden de mogelijkheden verruimd om financieel-economische criminaliteit te bestrijden. Vanuit de uitvoeringspraktijk bezien vormt dit concept-wetsvoorstel dan ook, zo is onze stellige overtuiging, een goede uitbreiding van het aan ons ten dienste staand "instrumentarium".

Vanuit deze positieve insteek hebben we echter met betrekking tot sommige onderdelen van het concept-wetsvoorstel nog wel een aantal 'technisch-inhoudelijke' opmerkingen en vragen, waarvoor ik verwijs naar de bij deze brief gevoegde bijlage. Graag horen wij uw reactie hierop. Mocht u hierover nog nadere vragen hebben dan zijn wij uiteraard altijd tot nadere toelichting bereid. Daarvoor kunt u in eerste instantie contact opnemen met mijn medewerker de heer Dalstra, bereikbaar via email op rg.dalstra@belastingdienst.nl of telefonisch op 06-18605757.

Tot slot word ik graag op de hoogte gehouden over de verdere voortgang van dit wetgevingsproces.

Met vriendelijke groet,

Directeur FIOD
Voorzitter Platform BOD-en

In uw antwoord datum en kenmerk van deze brief vermelden

Bezoekadres
Bernadottelaan 13-15
Utrecht

BIJLAGE

Technisch-inhoudelijke opmerkingen behorende bij reactie Platform BOD-en op concept-wetsvoorstel verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit, versie 15 mei 2012-07-09

Art 23 lid 7 SR:
Een boete aan rechtspersoon maximaal 10% van de omzet van de rechtspersoon. Dat is niet verder verfijnd, hetgeen in de uitvoeringspraktijk tot diverse nadere vragen aanleiding zal geven. Betekent dat de de rechter de vrijheid heeft om dat verder uit te leggen?
Een aantal voorbeelden vanuit de uitvoeringspraktijk ter toelichting:
- Over welke omzet hebben we het? De omzet behaald in het tijdvak waarin het SF werd gepleegd, of het jaar van veroordeling. Als de SF over meerdere jaren is gepleegd, is dan de boete 10% van elk in dat tijdvak behaalde jaaromzet? Gaat het om de commerciële of fiscale omzet? etc etc
- Dát gaat een kluif worden: dan zit je in het strafrecht dus al met het probleem dat je 'de omzet van de rechtspersoon' moet kennen. en wat als daar onenigheid over bestaat, zoals nu ook al speelt t.a.v. waardebepalingen? Hoort onderhanden werk wel of niet bij de omzet? En over welke periode moet je die omzet bepalen? Over de periode waarin het delict speelt? Moet de strafrechter dan gaan afwachten wat de fiscale rechter daarover gaat zeggen?
- Wat zijn de waarborgen omtrent de juistheid van de omzet. Die wordt immers door de verdachte rechtspersoon zelf, of in diens opdracht, op papier gezet...... (denk met name aan ons werkgebied: de fiscale fraude. Veelal moet de fiscus nog na het strafrechtelijk onderzoek aan de slag, dus ook na de veroordeling)
- De 10% komt wat uit de lucht vallen. Is dit afdoende om misdaad niet lonend te maken?
- Het punt is de term 'draagkracht'. Dit vóóronderstelt dat wij de (mondiale) situatie kunnen inschatten van een bedrijf dat strafbare feiten heeft gepleegd. Het probleem is nu juist bij dit soort strafbare feiten dat we ontdekken dat ze een in Nederland te belasten winst ergens anders hebben verstopt, c.q iets schadelijks hebben gedaan. Hun mondiale draagkracht kan immens zijn: die hoeft geen enkele relatie te hebben tot het belastingprofijt of het milieunadeel dat ze hier hebben behaald.
- De vóóronderstelling is dat wij de draagkracht van zo'n bedrijf kunnen kennen. Die lijkt ons gewaagd. En als ze draagkracht hebben (in andere landen) dan laten ze ons dat echt niet weten. Het enige wat wij kunnen doen is de boete relateren aan het behaalde voordeel c.q. de toegebrachte schade. De belastingdienst doet dat al: als er opzet wordt bewezen fiscaal dan volgt 100% boete. Het probleem is nu juist dat het voor bedrijven soms wel aantrekkelijk kan zijn om een strafvervolging te krijgen bij een fiscaal delict: dan gaat immers de belastingboete eraf. Kortom: het importeren van begrippen uit andere 'systemen' zoals 'de fiscale waarde van' of 'de omzet van' als het gaat om het bepalen van een boete voor strafbare feiten kent zijn beperkingen.

Art. 36e SR
Ten aanzien van artikel I, onder D: voorgesteld wordt op te nemen dat het gaat om kosten die in verband staan met de voltooiing van strafbare feiten. Deze suggestie is in lijn met de Aanwijzing ontneming van het College van PG's.

Art. 323a SR
- Er wordt aandacht gevraagd voor de hoogte van de maximale straf van art 323a Sr, vanwege de daarmee samenhangende bevoegdheden en mogelijkheden binnen strafrechtelijk onderzoek.
Ook zijn er vraagtekens te plaatsen bij onderzoek bij geheimhouders.

- Als subsidiefraude zo belangrijk is, waarom wordt de gevangenisstraf dan niet verhoogd tot vier jaren? Vaak kom je er namelijk pas later achter dat er subsidiefraude is gepleegd. Dan heb je kans dat het feit al is verjaard. Bij een strafbedreiging van vier jaren is de verjaringstermijn langer (dan bij een gevangenisstraf van drie jaren).

Art. 328ter SR
- Opmerkelijk is dat voor 328ter de strafmaat wordt opgetrokken ivm de bevoegdheden en vervolgens wordt een nieuwe strafbepaling ingevoerd met een strafmaat van 3 jaar hetgeen er toe leidt dan weer

een groot aantal bevoegdheden niet kan worden toegepast. Ook is niet goed in te zien waarom op belastingfraude 4 jaar staat en op subsidie fraude dan 3 jaar.

- Ten aanzien van niet ambtelijke omkoping art. 328ter SR doet zich met enige regelmaat de vraag voor of zich dit ook in de situatie van een Digra kan voordoen. 328ter kent als beschermd belang de integriteit van de dienstbetrekking. In de situatie dat een persoon die enig directeur en aandeelhouder is van zijn bv kan er dan sprake zijn van niet ambtelijke corruptie. De directeur had als werknemer in feite aan zichzelf moeten melden dat hij inkomsten ontving. Misschien dat de wetgever op deze situatie een toelichting kan geven.

Art. 98a SV

MvT hoofdstuk 4 (p.8) De toelichting op het verschoningsrecht beperkt zich tot de notaris en de advocaat. Is het de bedoeling om daarmee andere geheimhouders uit te sluiten (die suggestie wordt wel gewekt)?

Aanvullingen/omissies mbt Art. 420bis/ter SR

[1] Ten eerste is het wenselijk dat ergens, maar wel wettelijk bepaald wordt wat de omvang is van de zorgplicht van bank en andere financiële dienstverleners ten aanzien van het bewaren van financiële gegevens van hun klanten. De zorgplichtbepaling zou bij voorkeur een inhoudelijk criterium moeten bevatten waarin bij voorbeeld is gesteld dat banken (en andere financiële dienstverleners) gehouden zijn een klantendossier te bewaren voor een bepaalde periode. Banken zouden in ieder geval de kredietdossiers en de mutaties op bankrekeningen voor die periode moeten bewaren, ook in gevallen waarin de klantrelatie is beëindigd.

[2] Het andere element waarop het wetsvoorstel duidelijkheid zou kunnen verschaffen, is de bewaartermijn voor gegevens van financieel-economische aard. Die bewaartermijn is diffuus. Volgens art. 2:10, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek geldt voor rechtspersonen een termijn van zeven jaren met het oog, aldus het eerste lid, op het kunnen kennen van de rechten en verplichtingen van de rechtspersoon. Ook voor de fiscaliteit geldt een termijn van 7 jaar (ex art. 52, vierde lid, AWR). De 7-jaars-termijn wordt in de praktijk door de banken gehanteerd als zou alles zijn weggegooid na die termijn. Of volgens de eigen (interne) regels van de bank een andere bewaartermijn zou gelden, is onduidelijk. Zelfs als het voor de hand ligt dat de bank uit eigen behoefte gegevens bewaard (om redenen van AO/IB), worden deze in de praktijk met regelmaat toch niet verstrekt met een beroep op de bewaartermijn. Andere banken of financiële instellingen geven evengoed wel informatie ouder dan 7 jaar, als deze beschikbaar is. Deze handelswijze strookt ook met de bedoeling van art. 126nd. WvSv. De Belastingdienst hanteert weer een andere bewaartermijn, namelijk de bewaartermijn die mag worden geacht aan te sluiten bij de navorderingsbevoegdheid ex art. 16, vierde lid, AWR, te weten: 12 jaren na afloop van het belastingjaar. In de praktijk van financiële onderzoeken is het tijdstip waarop het eerste criminele geld werd geïnvesteerd in de legale bovenwereld, van cruciaal belang. Daarna wordt het bewijs van witwassen veel moeilijker, omdat dan vermenging optreedt van legale en illegale inkomsten. Het stellen van de bewaartermijn op 12 jaren, gelijk aan de termijn die de Belastingdienst hanteert, vergroot de pakkans op witwassen.

[3] In overweging wordt dus gegeven een wettelijke zorgplichtbepaling op te nemen ter zake van het bewaren van financieel-economische gegevens voor een periode van 12 jaren. In aansluiting hierop is het voorts wenselijk dat al uit lopende onderzoeken beschikbare financieel-economische gegevens die niet van de wil van een verdachte afhankelijk zijn (denk: bankgegevens), ook voor een bepaalde periode bewaard blijven in een register. Het gebruik van gegevens uit dat register zou dan beperkt kunnen worden tot enerzijds een houdbaarheid van 12 jaren en anderzijds vervolging ter zake van witwassen. Wellicht dat de WPG (of het voor de BOD-en geldende AmvB) daartoe aanpassing behoeft. Het benutten van al bekende informatie uit lopende onderzoeken biedt overigens de mogelijkheid deze gegevens te gebruiken voor intelligence-gerichte opsporing.

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

0 BD

Aan de Minister van Veiligheid en Justitie
De heer mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Den Haag, 27 juli 2012
Doorkiesnummer: 070-335
Faxnummer: 070-335
E-mail:

Betreft: concept-wetsvoorstel verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit

Zeer geachte heer Opstelten,

Bij brief van 15 mei jl. heeft u de Nederlandse Orde van Advocaten verzocht te adviseren over het hierboven genoemde concept-wetsvoorstel.

De Algemene Raad heeft het concept-wetsvoorstel voorgelegd aan zijn Adviescommissie Strafrecht die bijgaand advies heeft uitgebracht. De Algemene Raad sluit zich aan bij de overwegingen van de Adviescommissie en verzoekt u deze bij de verdere voorbereiding van wetsvoorstel te betrekken.

Met de meeste hoogachting,
namens de Algemene Raad,

b.a.

algemeen secretaris

Bijlage

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35
Fax 070 - 335 35 31

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

www.advocatenorde.nl

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Preadvies van de
Adviescommissie Strafrecht

inzake

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het wetboek van Strafvordering en de Wet op de economische delicten met het oog op het vergroten van de mogelijkheden tot opsporing, vervolging, alsmede het voorkomen van financieel-economische criminaliteit (Wetsvoorstel verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit)

1. Inleiding en samenvatting

Het wetsvoorstel bestaat uit de volgende elementen:

- Flexibel boeteplafond (zodat rekening kan worden gehouden met het profijt in relatie tot de draagkracht; nieuw artikel 23 lid 7 Sr);
- Verruiming strafbaarstellingen (misbruik van gemeenschapsgeld, witwassen, ambtelijke en private corruptie);
- Aparte strafbaarstelling van witwassen in de uitoefening van een beroep (artikel 420ter lid 2 nieuw);
- Nieuw economisch delict: het uit gewoonte plegen van ("lichte") economische misdrijven (nieuw onderdeel 3 in artikel 6 lid 1 WED);
- Wijziging procedure ter toetsing van geheimhouderstukken (nieuw artikel 98a Sv).

De Adviescommissie Strafrecht (ACS) adviseert met betrekking tot deze elementen kort samengevat het volgende:

- Voor de voorgestelde verhogingen van de maximale straffen ziet de ACS geen enkele noodzaak. De noodzaak wordt op geen enkel manier onderbouwd. Het lijkt niet meer dan symboolpolitiek;
- Het voorstel tot een aparte strafbaarstelling van witwassen in de uitoefening van een beroep is uitsluitend gebaseerd op het volstrekt onjuiste beeld dat (onder andere) advocaten op grote schaal zouden meewerken aan witwassen. Elke empirische onderbouwing van dit beeld ontbreekt. Een Minister die op deze wijze aan onjuiste en ongenuanceerde beeldvorming doet stelt zich bloot aan het verwijt van "fact free politics", hetgeen een Minister van Veiligheid en Justitie zich niet kan permitteren. De huidige wet geeft voldoende mogelijkheden om de sporadische individuele gevallen waarin een advocaat-dienstverlener over de schreef gaat aan te pakken.
- Ook de noodzaak tot het invoeren van een aparte strafbaarstelling voor het uit gewoonte plegen van economische misdrijven wordt in het wetsvoorstel of de toelichting daarop niet voldoende onderbouwd. Strafmaxima in combinatie met cumulatief tenlasteleggen bieden het OM en de strafrechter al meer dan voldoende passende mogelijkheden. De praktijk geeft geen aanleiding te veronderstellen dat de rechterlijke macht deze bestaande mogelijkheden onvoldoende acht.
- De voorgestelde regeling voor het toetsen van geheimhouderstukken vormt een onaanvaardbare inbreuk op het verschoningsrecht. Doordat cassatie wordt uitgesloten wordt aan de Hoge Raad de rechtseenheid functie met betrekking tot het voor een

rechtsstaat belangrijke verschoningsrecht ontnomen. Ook hier geldt dat ten onrechte wordt gesuggereerd dat het verschoningsrecht in de praktijk het opsporingsonderzoek in de weg staat. Dat beeld is niet juist en evenmin van enige onderbouwing voorzien.

De ACS adviseert dan ook het voorstel niet in te dienen. Haar oordeel wordt hieronder uitgewerkt.

2. Het wetsvoorstel

Strafverzwaringen symboolpolitiek

Het wetsvoorstel kent verschillende strafverzwaringen. De maximale gevangenisstraf komt na aanvaarding van dit wetsvoorstel voor actieve en passieve ambtelijke omkoping (artikel 177 en 363 Sr) te liggen op zes jaren, voor private omkoping (328ter) op vier jaren, voor opzet witwassen (420bis) op zes jaren, voor gewoontewitwassen (420ter) op acht jaren en voor schuldwitwassen (420 quater) op twee jaren. De Minister van Veiligheid en Justitie acht deze strafverzwaringen noodzakelijk om de ernst van de feiten te duiden en het plegen van dergelijke feiten te voorkomen. Algemeen bekend is echter dat het voorkomen van criminaliteit het meest gebaat is bij verhoging van de pakkans, niet bij verhoging van de strafmaat. Op dit moment wordt bovendien zelden de maximale straf opgelegd. Daaruit mag worden afgeleid dat de rechter in staat is steeds een straf op te leggen die recht doet aan de ernst van het gepleegde feit en de concrete omstandigheden van het geval. De ACS ziet in de voorgestelde strafverzwaringen dan ook slechts symboolpolitiek waardoor ten onrechte de suggestie wordt gewekt dat de criminaliteit daardoor beter kan worden aangepakt.

Met betrekking tot ambtelijke omkoping wordt voorgesteld niet langer onderscheid te maken tussen handelen dat wel en handelen dat niet strijdig is met de plicht van de betreffende ambtenaar. Het bestanddeel "*in strijd met de plicht*" en de artikelen 137a en 362 komen te vervallen. Dit betekent dat de strafmaat voor omkoping waarbij de ambtenaar een handeling verricht die niet in strijd is met zijn plicht met maar liefst 300% wordt verhoogd (van twee naar zes jaar). Dat lijkt buitenproportioneel. Acht de wetgever ambtelijke omkoping in een vorm waarbij de ambtelijke plicht niet wordt geschonden opeens zoveel strafwaardiger? Het OESO Corruptieverdrag (TRB.1998, 54) dwingt in elk geval niet tot zo'n uitleg. Er valt toch zeer veel voor te zeggen om qua strafmaat een onderscheid te maken tussen omkopingshandelingen waarbij wel in strijd met de plicht werd gehandeld en omkopingshandelingen waarbij dat niet het geval is geweest.

Ook de onderbouwing van de verhoging van de strafmaat met betrekking tot witwassen overtuigt niet. Die onderbouwing ontbreekt namelijk geheel. Er wordt slechts verwezen naar parlementaire stukken[1] die echter in het geheel niet handelen over financieel-economische criminaliteit (maar over criminaliteit gepleegd door motorbendes).

Artikel 420 lid 2 nieuw

Ronduit schokkend (en eigenlijk een Minister onwaardig) acht de ACS de onderbouwing van het voorgestelde tweede lid van artikel 420ter. In dit nieuwe lid wordt degene die zich schuldig maakt aan witwassen in de uitoefening van zijn beroep een maximale gevangenisstraf van acht jaren in het vooruitzicht gesteld. Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is, noemt de memorie van toelichting[2] slechts één voorbeeld waaruit de noodzaak voor deze aanpassing zou moeten blijken: "*Te denken valt bijvoorbeeld aan belasting-adviseurs of advocaten, maar ook bankiers, die de specifieke mogelijkheden die de uitoefening van hun beroep daartoe biedt misbruiken voor het verhullen en wegsluizen van*

---

[1] Kamerstukken II, 2011/12, 29911, nr. 60, blz. 21.

[2] Sub 2.4, pagina 6

misdaadgelden."

De algemene bewoordingen waarin dit is gesteld, suggereert dat genoemde beroepsgroepen zich op grote schaal schuldig maken aan witwassen. Het suggereert bovendien dat die beroepsbeoefenaren dat welbewust doen en zich niets gelegen laten liggen aan de verplichtingen die hun beroep met zich brengen. De ACS tekent tegen deze beeldvorming nadrukkelijk protest aan. Die beeldvorming is feitelijk onjuist. Een Minister die op deze wijze aan onjuiste en ongenuanceerde beeldvorming doet stelt zich bloot aan het verwijt van "fact free politics", hetgeen een Minister van Veiligheid en Justitie zich niet kan permitteren.

Sinds jaar en dag vraagt de advocatuur aan de autoriteiten al om op feiten gebaseerd bewijsmateriaal aan te leveren of ter inzage te verstrekken die dit beeld ook maar enigszins zouden kunnen ondersteunen. Nog nooit is de Minister van Veiligheid en Justitie daarop met (onderzoeks)gegevens gekomen die zo'n beeld rechtvaardigen, eenvoudigweg omdat dergelijk empirisch materiaal niet bestaat. Er is geen sprake van dat advocaten op grote schaal zouden meewerken aan het gebruik van hun diensten voor witwas doeleinden. Dat is slechts en idee-fixe. Individuele gevallen waarin de grens wel wordt overschreden (en die zijn gelukkig sporadisch) kunnen op dit moment ook zonder deze wetswijziging adequaat worden aangepakt.

De advocaat die, wetende dat zijn diensten worden gebruikt voor witwassen, welbewust doorgaat met zijn advisering en daardoor de cliënt in staat stelt om wit te wassen, kan immers zelf op grond van de huidige wetgeving en jurisprudentie strafrechtelijk worden vervolgd wegens medeplegen van of medeplichtigheid aan witwassen en/of het gronddelict. Dat geldt overigens ook voor de andere hier bedoelde beroepsgroepen. Een aparte strafbaarstelling is daarvoor helemaal niet nodig.

Bovendien zal de rechter, indien zich een geval voordoet waarin een dienstverlener bewuste medewerking aan witwassen heeft verleend, die omstandigheid zeker in de strafmaat tot uiting laten komen. Daarnaast is het ook onder de huidige wetgeving al mogelijk om de betrokken dienstverlener zo nodig uit zijn beroep te ontzetten (artikel 420quinquies Sr).

De ACS wijst dit voorstel dan ook met klem af: het is volstrekt onnodig en werkt slechts stigmatiserend.

Het "uit gewoonte" plegen van economische delicten

In paragraaf 2.5 ("*economisch delict*") wordt zonder enige nadere uitleg of onderbouwing gesteld: "*Vooral bij economische delicten is sprake van een categorie daders die structureel de wet overtreedt*".
Dergelijke daders zullen er ongetwijfeld zijn, maar of hun aantal zodanig is dat een aparte strafbaarstelling voor stelselmatige plegers van economische delicten daardoor gerechtvaardigd wordt, wordt door de ACS in hoge mate betwijfeld. Ook hier geldt weer dat geen empirische onderbouwing beschikbaar is. Indien een (rechts)persoon meerdere (al dan niet dezelfde) feiten pleegt kan nu al per feit de maximale boete worden opgelegd[3]. Zodoende kan de rechter zeker een maat-straf opeggen, waarbij rekening wordt gehouden met zowel de ernst van het feit als de frequentie waarmee de strafbare feiten werden gepleegd. Strafmaxima in combinatie met cumulatief ten laste leggen bieden het OM en de strafrechter al meer dan voldoende passende mogelijkheden. De praktijk geeft geen aanleiding te veronderstellen dat de rechterlijke macht deze bestaande mogelijkheden onvoldoende acht.

---

[3] Sinds de Wet vermogenssancties (Stb 1983, 153) geldt ten aanzien van boetes een onbeperkte cumulatie. Ten aanzien van vrijheidsstraffen wordt de cumulatie ingevolge artikel 57 Sr beperkt tot maximaal eenderde boven de hoogste strafbedreiging.

Bovendien dient men zich te realiseren dat juist bij het "*uit gewoonte*" plegen van misdrijven, de intentie van de betreffende verdachte bij het plegen van elk van de feiten van belang is. Juist door de hoeveelheid economische regelgeving en de ingewikkeldheid daarvan, komt het regelmatig voor dat een ondernemer te goeder trouw handelingen verricht of nalaat, waarvan hij eerst achteraf beseft dat die handelingen of dat nalaten een economische overtreding oplevert. Economische wetgeving is immers zeer complex en niet zelden kost het – ook met behulp van deskundigen – de nodige moeite om helder te krijgen welke bepaling precies van toepassing is en welke gedraging precies verboden of juist toegestaan is.
De ACS voorziet dan ook dat deze en andere discussies veelvuldig zullen worden gevoerd bij invoering van een aparte strafbaarstelling voor stelselmatige plegers van economische delicten. Dat lijkt niet efficiënt en onnodig omdat, zoals gezegd, ook nu al de mogelijkheid bestaat om de strafmaat aan te passen aan het aantal gepleegde feiten. Dat daar in de praktijk wellicht weinig gebruik van wordt gemaakt is iets anders, maar rechtvaardigt niet de invoering van een geheel nieuwe strafbepaling.

Een ander belangrijk bezwaar van de ACS tegen dit onderdeel van het wetsvoorstel is bovendien gelegen in het feit dat door de maximale straf van vier jaar die op dit nieuwe strafbare feit zou komen te staan in één klap in *alle* economische misdrijven inverzekeringstelling en voorlopige hechtenis kan worden toegepast indien sprake is van en verdenking van het uit gewoonte plegen van lichte economische misdrijven.
Onder de huidige wet is dit alleen mogelijk ingeval van zware economische misdrijven (genoemd in artikel 6 lid 1 sub 1, t.w. die misdrijven die gerubriceerd staan onder 1 van artikel 1 respectievelijk 1a WED). Bij wet van 4 februari 1993 (Staatsblad 1993, 135) werd al een groot aantal economische delicten opgewaardeerd tot de zwaarste categorie misdrijven van de WED waardoor bij die delicten toepassing van voorlopige hechtenis mogelijk werd. Niettemin handhaafde de wetgever toen het onderscheid tussen zware en lichte economische misdrijven. Dit laatste is niet zonder reden.
In het economisch ordeningsrecht worden handelingen immers zelden per ongeluk verricht. Integendeel, vrijwel elke handeling wordt "*opzettelijk*" verricht omdat men nu eenmaal bezig is met economische activiteiten. Economische activiteiten doet men niet per ongeluk, maar opzettelijk. Strafrechtelijk beschouwd levert een handeling verricht in het economisch verkeer dus al heel snel "*opzet*" op, waardoor er (ingevolge artikel 2 lid 1 WED) al snel sprake zal zijn van een misdrijf.

Indien meerdere van dergelijke lichte misdrijven zijn gepleegd doordat de betrokkene de ingewikkelde economische wetgeving verkeerd heeft geïnterpreteerd, zou volgens de Minister al de verdenking van het uit gewoonte plegen van economische misdrijven kunnen worden geconstrueerd en voorlopige hechtenis kunnen worden toegepast.

Artikel 23 lid 7 nieuw

Met betrekking tot de voorgestelde uitbreiding van de sanctiemogelijkheden voor rechtspersonen[4] merkt de ACS ook hier op dat sprake lijkt van een overschatting van het effect van een hogere strafbaarstelling op de preventie van strafbare feiten. Bovendien bestaat vaak de mogelijkheid om de natuurlijke personen die voor het beleid of de uitvoering daarvan verantwoordelijk zijn als feitelijk leidinggever of opdrachtgever te vervolgen (artikel 51 Sr).

---

[4] Toevoeging van een nieuw zevende lid aan artikel 23 Sr: "*Indien voor het feit een geldboete van de zesde categorie kan worden opgelegd en die boetecategorie geen passende bestraffing toelaat, kan een geldboete worden opgelegd tot ten hoogste het bedrag dat gelijk is aan tien procent van de omzet van de rechtspersoon.*"

Toetsing van geheimhouderstukken: artikel 98a nieuw

Met betrekking tot het voorgestelde nieuwe artikel 98a, waarin een nieuwe regeling voor de toetsing van verschoningsgerechtigde stukken wordt voorgesteld, is de ACS van mening dat sprake is van een onnodige poging om het verschoningsrecht te doorbreken c.q. te beperken door te suggereren dat dit verschoningsrecht in de praktijk voor grote problemen zorgt. Het wetsvoorstel noemt twee situaties waarin die problemen zich zouden voordoen. Allereerst is dat de situatie waarin justitie in het kader van een opsporingsonderzoek stukken bij een geheimhouder in beslag wil nemen. Ten tweede is dat de situatie waarin bij een (rechts)persoon stukken in beslag worden genomen, waarna later blijkt dat zich tussen die stukken ook mogelijk verschoningsgerechtigde stukken bevinden.

Inbeslagneming op het kantoor van de geheimhouder

Naar aanleiding van doorzoekingen bij advocaten (en andere geheimhouders) heeft de Hoge Raad in vaste rechtspraak[5] een uitgebalanceerde procedure ontwikkeld, waarbij enerzijds het zware belang van handhaving van het verschoningsrecht in een rechtsstaat wordt gewaarborgd en anderzijds de mogelijkheid wordt geschapen om toch op te treden tegen mogelijk misbruik van dat verschoningsrecht.
De Hoge Raad vindt de grondslag voor het verschoningsrecht in "*een in Nederland geldend algemeen rechtsbeginsel dat meebrengt dat bij zodanige vertrouwenspersonen het maatschappelijk belang dat eenieder zich vrijelijk en zonder vrees voor openbaarmaking van het besprokene om bijstand en advies tot hem moet kunnen wenden*" zwaarder weegt dan de waarheidsvinding.[6]
Of een bepaald stuk dan wel bepaalde gegevens onder het verschoningsrecht valt moet volgens de Hoge Raad worden bepaald door de verschoningsgerechtigde zelf. Indien de verschoningsgerechtigde van mening is dat de informatie onder zijn verschoningsrecht valt, dan dienen de autoriteiten dit standpunt te respecteren tenzij dit standpunt "*redelijkerwijs niet juist kan zijn*".[7] Indien over de vraag of het standpunt van de verschoningsgerechtigde redelijkerwijs niet juist kan zijn discussies ontstaan, dan wordt de hulp van de deken ingeroepen. De deken neemt de betreffende stukken door en beoordeelt of hij het al dan niet met de verschoningsgerechtigde eens is. Vaak wordt in dit stadium hierover overeenstemming bereikt. Alleen in die gevallen waarin na betrokkenheid van de deken nog steeds discussie is omtrent de status van de stukken, worden de betreffende stukken in beslag genomen en door de rechter-commissaris verzegeld, waarna de betrokken geheimhouder gelegenheid krijgt een klaagschrift tegen die inbeslagname in te dienen en aldus de kwestie door de zittingrechter te laten beoordelen.
Alleen in zeer uitzonderlijke gevallen mag een beroep op het verschoningsrecht worden doorkruist. Van zo'n uitzonderlijk geval kan volgens de Hoge Raad sprake zijn indien de betrokken geheimhouder zelf wordt verdacht van het plegen van een strafbaar feit in samenhang met zijn cliënt. In zo'n uitzonderlijk geval komt het erop neer dat sprake is van een situatie waarin het verschoningsrecht mogelijk wordt misbruikt. Het verschoningsrecht is nimmer bedoeld om de cliënt gelegenheid te geven strafbare feiten te plegen, zodat met behulp van deze bijzondere uitzondering op het verschoningsrecht misbruik kan worden tegen gegaan.

In dergelijke gevallen is het noodzakelijk dat de stukken waaromtrent discussie bestaat eerst dan aan het dossier worden toegevoegd nadat onherroepelijk is beslist dat het verschoningsrecht niet op die stukken van toepassing is. Gebeurt dat al eerder, dan is het

---

[5] Een kleine greep uit relevante uitspraken: HR 14 oktober 1986, NJ 1987/490, HR 18 juni 2002, NJ 2003/621, HR 9 mei 2006, NJ 2006/622, HR 27 mei 2008, NJ 2008/407, HR 21 oktober 2008, NJ 2008/630.
[6] HR 1 maart 1985, NJ 1986, 173 (notaris Maas).
[7] Zie onder meer HR 30 november 1999, NJ 2002/438, HR 4 april 2006, NJ 2006/248.

kwaad al geschied. De informatie is dan immers al met derden gedeeld en de vertrouwelijkheid waarop de betreffende burger aanspraak kon maken is beschaamd. De aard van het aan de burger toekomende recht op vertrouwelijkheid van zijn communicatie met een advocaat brengt dus mee dat eerst moet komen vast te staan of de informatie onder het verschoningsrecht valt alvorens de informatie zelf met anderen kan worden gedeeld.

In verhouding tot het totaal aantal doorzoekingen komt het uiterst weinig voor dat doorzoekingen bij geheimhouders plaatsvinden en al helemaal dat zo'n doorzoeking leidt tot een klaagschriftprocedure waarbij de stukken in afwachting van die procedure worden verzegeld. Waar de toelichting op het wetsvoorstel suggereert dat dit aan de orde van de dag zou zijn, is zulks pertinent niet juist.

Juist nu het hier gaat om een maatschappelijk zwaarwegend belang (in een rechtsstaat moet de vertrouwelijkheid tussen een (rechts)persoon en zijn advocaat gewaarborgd kunnen worden), is van groot belang dat de Hoge Raad als hoogste rechter controle kan houden op een juiste waarborging van het verschoningsrecht zonder dat het verschoningsrecht in de praktijk al is geschonden. Alleen de Hoge Raad kan bovendien zorgen voor rechtseenheid in de uitspraken. Aanvaarding van het wetsvoorstel zou tot gevolg hebben dat de Hoge Raad aan die belangrijke functie van rechtseenheid niet meer kan toekomen eenvoudigweg omdat beroep in cassatie tegen de beslissing op het klaagschrift van de rechtbank niet meer mogelijk zou zijn. Dat is onacceptabel. Anders dan de toelichting op het wetsvoorstel suggereert, komt een situatie als deze slechts sporadisch voor. Zij ontwricht de opsporing dus bepaald niet.

Inbeslagneming bij niet-geheimhouders

Ingeval de autoriteiten bij een (rechts)persoon documenten of gegevens in beslag nemen, vindt indien mogelijk vooraf een selectie van de verschoningsgerechtigde gegevens plaats. Is dat praktisch niet mogelijk, bijvoorbeeld vanwege de grote hoeveelheid in beslag genomen stukken, dan wordt een wijze van selectie tussen partijen afgesproken. Ook hier geldt dat in de praktijk er heel vaak geen discussie is over de status van de stukken. Slechts in enkele gevallen ontstaat zo'n discussie wel en dan wordt weer teruggevallen op de hierboven beschreven procedure met achtereenvolgens de bemoeienis van de deken en - indien er daarna nog discussies zouden zijn - de verzegelde inbeslagname en de klaagschriftprocedure.

Van belang is vast te stellen dat het bij inbeslagname bij een (rechts)persoon, die niet is een geheimhouder, het overgrote deel van de in beslag genomen documenten wel direct voor politie en justitie beschikbaar komt voor onderzoek. Alleen het meestal in verhouding geringe aantal stukken waarop mogelijk een verschoningsrecht van toepassing is, komt dan niet direct ter beschikking van het onderzoek. Ook met betrekking tot deze inbeslagname wordt de noodzaak van wijziging van het systeem door de toelichting op dit wetsvoorstel bepaald niet aangetoond of zelfs maar aannemelijk gemaakt.

Het criterium waaraan de rechter-commissaris in het wetsvoorstel zou moeten toetsen, luidt of "*bij geheimhouding aan een zwaarderwegend maatschappelijk belang een onevenredig grote schade zou worden toegebracht*". Dit criterium is niet gelijk aan het door de Hoge Raad ontwikkelde "*uitzonderlijk geval*" criterium. Het voorgestelde criterium zal leiden tot vele van elkaar afwijkende ad hoc-beslissingen, waardoor het principiële belang van het verschoningsrecht in een rechtsstaat uit het oog wordt verloren. Daardoor zal onnodig schade worden toegebracht aan het verschoningsrecht. Bovendien zal rechtseenheid ontbreken. Ook dit acht de ACS onacceptabel.

Kostenaftrek bij ontneming

Ten slotte enkele opmerkingen over de voorgestelde beperking van de aftrek van kosten bij ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel. Hier wordt voorgesteld de aftrek van de kosten wettelijk te normeren en de nadruk te leggen op het uitzonderlijke karakter van de kostenaftrek. De ACS merkt op dat in uitgebreide jurisprudentie van de Hoge Raad al lang is vastgelegd dat de rechter niet verplicht is bepaalde kostenposten af te trekken, maar dat hij dat mag doen ingeval het gaat om kosten die in directe relatie staan tot het delict. Alleen kosten die uitsluitend moesten worden gemaakt in verband met het delict, kunnen voor aftrek in aanmerking komen.

Dit past in en is een gevolg van de ratio van de ontnemingwetgeving, namelijk van de dader datgene te ontnemen wat hij niet zou hebben gehad als hij niet aan een strafbaar feit begonnen was. In dit systeem past dat hij de kosten mag aftrekken die in directe relatie staan tot het delict omdat zijn vermogen na ontneming anders lager zou worden dan het zou zijn geweest zonder dat hij een stafbaar feit zou hebben gepleegd. Hij zou dan niet alleen het wederrechtelijk verkregen voordel kwijt raken, maar ook de kosten die hij voor het verkrijgen van dat illegale voordeel heeft gemaakt. Daarmee zou de ontneming, die een maatregel is, in feite een punitief karakter krijgen.
Criterium is dus of van betrokkene al dan niet meer wordt ontnomen dan hij als voordeel uit de strafbare feiten heeft ontvangen. Het in het wetsvoorstel criterium van de redelijkheid loopt hieraan niet gelijk. Met het redelijkheidscriterium ontstaat de mogelijkheid dat kosten die wel in directe relatie staan tot het delict, toch niet mogen worden afgetrokken, waardoor de vermogenstoestand van de dader in feite in een slechtere positie komt dan wanneer hij niet aan het strafbare feit zou zijn begonnen. Feitelijk wordt dan meer ontnomen dan de dader aan voordeel heeft genoten en dat doet geen recht aan het kenmerk van de ontnemingwetgeving. Nu in de kostenaftrek door de jurisprudentie van de Hoge Raad al een duidelijke lijn is gegeven voor de aftrek van de kosten, acht de ACS dit onderdeel van het wetsvoorstel dan ook niet zinvol.

Amsterdam, 24 juli 2012

Adviescommissie Strafrecht

0 BD

• Raad van Korpschefs

POLITIE

• Politieberaden

Adres Utrechtseweg 2
3732 HB De Bilt
Postadres Postbus 238
3970 AE Driebergen
Telefoon 030 – 634 84 44
Fax 030 – 634 84 99
Internet www.vtspn.nl

• De Minister van Veiligheid en Justitie
De heer I.W. Opstelten
Postbus 20301
2511 EH DEN HAAG

Behandeld door
Mobiel
E-mail

Onderwerp Advies conceptwetsvoorstel verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit
Datum 7 september 2012
Ons kenmerk .
Uw kenmerk
Blad
Bijlage(n)

Geachte minister Opstelten,

In reactie op uw verzoek een advies uit te brengen op het conceptwetsvoorstel tot Wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de economische delicten met het oog op het vergroten van de mogelijkheden tot opsporing en vervolging, alsmede het voorkomen van financieel-economische criminaliteit, adviseer ik u als volgt.

Dit wetsvoorstel maakt een effectievere opsporing en vervolging van financieel-economische criminaliteit mogelijk. Verwacht wordt dat inspanningen in het kader van dit wetsvoorstel leiden tot meer – en hogere- boetes en een groter bedrag aan afgenomen crimineel vermogen. De Raad van Korpschefs brengt dan ook een positief advies uit.

De politie wordt graag betrokken bij de verdere uitwerking van dit conceptwetsvoorstel.

Met vriendelijke groet,

voorzitter Raad van Korpschefs